

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2025

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Oideachas Reiligiúnach

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do dhaltaí faoi úsáid scéimeanna marcála foilsithe

Níl sé i gceist go mbeidh scéimeanna marcála atá foilsithe ag Coimisiún na Scrúduithe Stáit ina ndoiciméid aonair. Is acmhainn riachtanach iad le haghaidh scrúdaitheoirí a gcuirtear oiliúint orthu maidir le léirmhíniú ceart a fháil ar an scéim agus cur i bhfeidhm ceart na scéime. Is éard atá i gceist leis an oiliúint seo, i measc nithe eile, samplaí d'obair dhaltaí a mharcáil agus na marcanna a bhronntar a phlé, chun cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Ina dhiaidh sin déanann na Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na gceartaitheoirí chun cur i bhfeidhm comhsheasmhach agus cruinn na scéime marcála a chinntiú. Déanann an Príomhscrúdaitheoir maoirseacht ar an bpróiseas seo, le cabhair ó Phríomhscrúdaitheoir Comhairleach de ghnáth. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh maidir le cé acu ar cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa oibre iarrthóra nó nár cuireadh.

Is dréachtdhoiciméid iad scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear an scéim i gcrích go dtí go gcuireann ceartaitheoirí i bhfeidhm í ar obair iarrthóirí agus go mbailítear an t-aiseolas ó na ceartaitheoirí go léir agus go ndéantar é a mheas maidir leis an réimse iomlán freagraí ó iarrthóirí, maidir le leibhéal iomlán deacrachta an scrúdaithe agus maidir leis an ngá le comhsheasmhacht a chaomhnú ó thaobh caighdeáin de ó bhliain go bliain. Tá an scéim deiridh ar fáil sa doiciméad foilsithe sin, de réir mar a cuireadh i bhfeidhm í ar obair na n-iarrthóirí go léir.

I gcás scéimeanna marcála a chuimsíonn réitigh shamplacha nó freagraí samplacha, is fiú a thabhairt faoi deara nach bhfuil sé i gceist go mbeidh siad uileghabhálach. D'fhéadfadh leaganacha difriúla nó malartacha a bheith inghlactha freisin. Ní mór do scrúdaitheoirí gach freagra a mheas de réir a bhfiúntais, agus moltar dóibh dul i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha i gcás amhrais.

Scéimeanna Marcála sa Todhchaí

Ba chóir go seachnaítear aon tuairimí faoi scéimeanna marcála sa todhchaí más tuairimí bunaithe ar scéimeanna ón am atá thart iad. Cé go bhfuil na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar na sonraí a bhaineann le marcáil cineál faoi leith ceiste i bhfianaise fheidhm na ceiste sin sa scrúdú trí chéile in aon bhliain ar leith. Tá an fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir in aon bhliain ar leith cinneadh a dhéanamh ar

conas is fearr a chinntiú go mbeidh measúnú cóir agus cruinn ar obair iarrthóirí agus chun a chinntiú go mbeidh comhsheasmhacht ann maidir le caighdeán an mheasúnaithe ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh sé go mbeadh athrú ar ghnéithe den struchtúr, mionsonraí agus cur i bhfeidhm na scéime marcála maidir le scrúdú faoi leith ó bhliain amháin go bliain eile gan fógra.

Réamhrá Ginearálta

Tá measúnú an Oideachais Reiligiúnaigh ag Gnáthleibhéal sa Scrúdú na hArdteistiméireachta bunaithe ar na haidhmeanna, cuspóirí agus torthaí i ngach roinne de shiollabas an Oideachais Reiligiúnaigh sa Scrúdú na hArdteistiméireachta foilsithe ag an Roinn Oideachais agus Scileanna i 2003.

Nuair a ghrádaítear marc sa scéim mharcála scrúdaithe, bronntar marc ar fhreagra an iarrthóra laistigh de raon ó sármhaith go han-mhaith, maith, réasúnta, lag, an-lag nó gan aon ghrád. In go leor cásanna ní thugtar ach príomhfhrásaí ina bhfuil an t-eolas agus na smaointe a chaithfidh a bheith i bhfreagra an iarrthóra chun na marcanna sannta a thuilleamh. Caithfidh gur úsáideadh focail, nathanna cainte nó frásaí sa chomhthéacs ceart agus nár tháinig siad salach ar a chéile, agus más léir nár úsáideadh i gceart iad nó gur tháinig siad salach ar a chéile, ní cheart na marcanna a bhronnadh.

Níl na tuairiscí, sainmhínithe agus pointí a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile. Más rud é go bhfuil tú neamhchinnte faoi bhailíocht freagra mhalartaigh, téigh i gcomhairle le do Scrúdaitheoir Comhairleach.

Scrúdú na hArdteistiméireachta Oideachas Reiligiúnach

Marcáil ar Líne

Nótaí Mínithe don Scrúdú Deiridh

Nóta Mínithe	Cur síos	Ciallaíonn sé
MC ✓	Cód MC✓ san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Fianaise ar na Critéir Mharcála don cheist ar fáil den chéad uair i bhfreagarleabhar an iarrthóra.
MC x	Cód MC x san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Níl fianaise ar bith ar na Critéir Mharcála don cheist ar fáil i bhfreagarleabhar an iarrthóra.
[	Cód [san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Tús le freagra dúblach ar cheist ar ar bronnadh marcanna cheana.
]	Cód] san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Deireadh le freagra dúblach ar cheist ar ar bronnadh marcanna cheana.
	Cód: líne chorrach chothrománach san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Leathanach ar a bhfuil freagra ar cheist feicthe ag an scrúdaitheoir ach tá nótaí mínithe/marcanna don cheist sin breactha síos in áit éigin eile.
	Cód: líne chorrach cheartingearach san imeall clé de fhreagarleabhar an iarrthóra.	Leathanach bán feicthe ag an scrúdaitheoir/ Leathanach feicthe ag an scrúdaitheoir ach níl freagra an iarrthóra ar an gceist le feiceáil ar an leathanach seo.

AONAD A hAON

Ní mór d'iarrthóirí páirt (a) agus páirt (b) a fhreagairt as ceann **amháin** de na trí cheist seo a leanas.

ROINN A CUARDACH BRÍ AGUS LUACHANNA

(80 Marc)

Ceist 1. Traidisiún an Chuardaigh

Freagair (a) agus (b).

Ceist 1 (a) (40M)

Samhlaigh go raibh Sócraitéas beo agus gur ghlac sé le cuireadh chun labhairt le do rang faoi fhíorbhrí na beatha a aimsiú.

Tabhair breac-chuntas ar smaoineamh amháin óna smaointeoireacht fhealsúnach a bhféadfadh Sócraitéas labhairt faoi chun cuidiú le daoine agus iad ag cuardach bhrí na beatha.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar an smaointeoireacht fhealsúnach sa tSean-Ghréig trí eolas cruinn a leagan amach faoin dóigh a bhféadfadh smaoineamh amháin a chuir Sócraitéas chun tosaigh cabhrú le daoine brí na beatha a aimsiú m.sh.

- Chabhródh smaoineamh Sócraitéas ‘ceistitheoir aineolach’ le daoine soiléiriú a fháil agus iad ag cuardach trí thuairimí daoine eile a cheistiú go dtagann siad ar an bhfírinne srl.
- D’fhéadfadh coincheap Sócraitéas maidir le maith mhorálta daoine a spreagadh teacht ar bhrí na beatha chun saol suáilceach a bheith acu srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaigh tagairt intuigthe do chuardach na brí.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 1 (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC – smaoineamh fealsúnach amháin a bhí ag Sócraitéas</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) chun eolas cruinn a leagan amach</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Ceist 1 (b)**(40M)**

Mínigh conas a dhéanann miotas amháin ón ré ársa a ndearna tú staidéar air iarracht ceist a fhreagairt faoi bhrí na beatha.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chuardach na brí sa ré ársa trí chur síos cruinn a dhéanamh ar an dóigh a ndearna miotas amháin ón ré ársa, a bhaineann le saolta na ndaoine ón ré ársa, iarracht ceist ar bhrí na beatha a fhreagairt m.sh.

- ‘Eipic Ghiolgaimis’ de chuid na Bablóine – ceistíonn sí mistéir an bháis, cad a rinne an cine daonna chun bás a bheith tuillte aige srl.
- Miotas Phandóra - ceistíonn sé an dóigh ar tháinig an t-olc isteach sa domhan i.e. laige daonna srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe do cheist faoi bhrí na beatha.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 1 (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC an dóigh a bhfreagraíonn miotas ón ré ársa ceist faoi bhrí na beatha</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) - tá cur síos cruinn ann</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Ceist 2. Cuardach na Brí sa Lá atá Inniu ann

Freagair (a) agus (b).

Ceist 2 (a)

(20M x 2)

Déan cur síos ar dhá shampla den chaoi ar féidir spéis sa spioradáltacht a fheiceáil i measc daoine sa lá atá inniu ann.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar spioradáltacht i sochaí ár linne trí chur síos cruinn a dhéanamh ar dhá shampla a léiríonn go bhfuil suim ag daoine sa spioradáltacht/tarchéimnitheacht sa lá atá inniu ann m.sh.

- Freastal ar adhradh foirmiúil, ar sheirbhís nó ar shearmanais reiligiúnacha m.sh. sacraimint a ghlacadh srl.
- Déanann cuid mhór daoine turas/oilithreacht spioradálta m.sh. an Camino, Cruach Phádraig ar Dhomhnach na Cruaiche srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 2 (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC dhá shampla den chaoi ar féidir spéis sa spioradáltacht a fheiceáil i measc daoine sa lá atá inniu ann</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – cur síos cruinn a thabhairt</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 – 0

Ceist 2 (b) (i)**(20M)**

Tabhair breac-chuntas ar dhifríocht amháin idir freagairtí an agnóiseachais agus an aindiachais ar cheist faoi an ann do Dhia.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar shaintréithe na gcruinneshamhlacha neamhreiligiúnacha trí eolas cruinn a thabhairt ar dhifríocht amháin idir freagairtí an agnóiseachais agus an aindiachais ar cheist faoi an ann do Dhia m.sh.

- Difríocht - cad atá fíor/fíriciúil dar le daoine: Aindiachas - an creideamh nach bhfuil Dia ann; agnóiseachas – an creideamh nach féidir le duine a bheith ar an eolas go bhfuil Dia ann agus is dócha gur rud dofhiosaithe é srl.
- Difríocht i modh fealsúnach: Aindiachas – cur chuige fealsúnach bunaithe ar dhíchreideamh; agnóiseachas – cur chuige fealsúnach i dtreo sceipteachais srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 2 (b) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> difríocht amháin idir freagairtí an aindiachais agus an agnóiseachais ar cheist faoi an ann do Dhia.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 – 0

I gcás an aindiachais nó an agnóiseachais, déan cur síos ar an gcaoi a mbeadh tionchar ag an dearcadh sin ar an gcuardach a dhéanfaidh duine ar bhrí na beatha sa lá atá inniu ann.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar shaintréithe na gcruinneshamhlacha neamhreiligiúnacha trí chur síos cruinn a dhéanamh ar an dóigh a bhféadfadh an t-agnóiseachas nó an t-aindiachas dul i bhfeidhm ar dhuine agus brí na beatha á cuardach aige nó aici sa lá atá inniu ann m.sh.

- Aindiachas – argóint maidir leis an olc; is aisteach go bhfuil an t-olc ann má tá Dia dea-mhéiniúil ann, mar sin, d'fhéadfadh duine machnamh a dhéanamh agus úsáid a bhaint as an méid a foghlaimíodh ón eolaíocht agus brí na beatha á cuardach aige nó aici srl.
- Agnóiseachas – neamhaird a dhéanamh ar chuir chuige neamhréasúnacha agus brí na beatha á cuardach aige nó aici, úsáid a bhaint as réasún agus eolaíocht agus brí na beatha á cuardach aige nó aici srl.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe don chuardach do bhrí na beatha sa lá atá inniu ann.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 2 (b) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC an dóigh ar féidir le hagnóiseachas nó le haindiachas tionchar a bheith aige ar dhuine agus brí na beatha á cuardach aige nó aici sa lá atá inniu ann</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – cur síos cruinn a thabhairt</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 – 0

Ceist 3. Coincheapa Dé

Freagair (a) agus (b).

Ceist 3 (a)

(40M)

Tabhair breac-chuntas ar an tuiscint ar Dhia/ar dhéithe a fhaightear i miotas ársa amháin a bhfuil staidéar déanta agat air.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar choincheapa Dé trí eolas cruinn a leagan amach ar thuiscint Dé/déithe atá ar fáil i miotas amháin ón ré ársa m.sh.

- Miotas Phroiméitéas – ildíachas: tá déithe difriúla ann a bhfuil smacht orthu ar ghnéithe éagsúla an tsaoil; tá saintréithe daonna ag na déithe srl.
- Miotas Túir – tá sárchumhachtaí ag na Déithe m.sh. sárláidreacht srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 3 (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> tuiscint ar Dhia/dhéithe i miotas amháin ón ré ársa	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Mínigh cosúlacht agus difríocht sa tuiscint ar an bhfoilsíú diaga atá le fáil i dteagasc dhá cheann de na reiligiúin seo a leanas:

• An Chríostaíocht

• Ioslam

• An Giúdachas -

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar fhoilsíú ó Dhia i reiligiúin aondiacha trí chur síos cruinn a dhéanamh ar chosúlacht agus ar dhifríocht maidir leis an tuiscint ar an dóigh a ndéanann Dia cumarsáid leis na gnáthdhaoine a léirítear i dteagasc dhá cheann de na reiligiúin a liostaítear sa cheist m.sh.

- An Chríostaíocht agus an Giúdachas; Cosúlacht – labhair Dia trí fháithe agus cleachtann leantóirí a gcreideamh trí urnaí, adhradh, umhlaíocht, srl. Difríocht - Is é Íosa Chríost príomhfhócas fhoilsíú ó Dhia sa Chríostaíocht ach creidtear gurb é an Tórá a thug Dia go díreach do Mhaois ag Sliabh Shíonáí sa Ghiúdachas srl.
- An Chríostaíocht agus Ioslam; Cosúlacht – creideann an dá reiligiún go ndéantar taifead ar fhoilsíú ó Dhia i dtéacsanna diaga i.e. an Bíobla do Chríostaithe agus an Córán do Mhoslamaigh, Difríocht – is príomhfhoinsí foilsithe é an Bíobla sa Chríostaíocht a spreag Dia, ach ní hé sin an foinse foilsithe amháin, creidtear gurb é an Córán, an foilsíú a tugadh do Mhahamad, an foilsíú bunaidh agus focal Dé in Ioslam srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe do chosúlacht agus do dhifríocht a bhaineann le tuiscint ar fhoilsíú ó Dhia.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

A 3 (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> cosúlacht agus difríocht maidir le tuiscint ar fhoilsíú ó Dhia in dhá cheann de na reiligiúin a liostaítear.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Cur síos cruinn ar chosúlacht agus ar dhifríocht	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

AONAD a DÓ

Ní mór d'iarrthóirí dhá cheann de na trí roinn seo a leanas a fhreagairt

Roinn B An Chríostaíocht: Bunús agus Cur in iúl Comhaimseartha Marc)

(80)

Freagair dhá cheann ar bith de na codanna (a), (b), (c).

Ceist B (a)

(40M)

Scrúdaigh príomhghnéithe an tsaoil Chríostaí ar leag Naomh Pól béim orthu ina chuid scríbhinní chuig ceann amháin de na chéad phobail Chríostaí seo:

- **An Choraint**   ● **Filipe**   ● **Teasaloinicé**

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar na pobail Chríostaí is luaithe trí ghrinnscrúdú a dhéanamh ar an dóigh ar chuir Naomh Pól béim ar shaintréithe shaol na Críostaíochta ina scríbhinní chuig ceann de na pobail Chríostaí is luaithe a liostaítear sa cheist m.sh.

- **An Choraint** – Cuireann Pól i gcuimhne dóibh nach mór dóibh gach duine a chur san áireamh agus gan an saibhir agus an daibhir laistigh den phobal a scoilt; an gá le bheith flaithiúil agus bia a roinnt; an tábhacht a bhaineann leis an aiséirí a chreidiúint srl.
- **Filipe** – Chuir Pól béim ar an bhfíric nach raibh gá le cloí le traidisiúin Ghiúdacha i saol na Críostaíochta agus é ag labhairt leis an bpobal Gintlí (neamh-Ghiúdach); mhol sé dóibh teacht le chéile mar bhaill d'eaglais amháin agus scoilt inmheánach a sheachaint srl.
- **Teasaloinicé** – Chuir Pól i gcuimhne do Chríostaithe a raibh géarleanúint á déanamh orthu agus a bhí ar tí bás a fháil ar bhua íosa in aghaidh an bháis agus gur fhill sé mar Thiarna srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

B (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> Saintréithe shaol na Críostaíochta faoina scríobh Naomh Pól ina litir (litreacha) chuig na Críostaithe sa Choraint / i bhFilipe nó i dTeasaloinicé	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – i ngrinnscrúdú</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Tabhair breac-chuntas ar an bhfianaise go raibh a leithéid de dhuine agus Íosa Nazórach ann a chuirtear inár láthair i scríbhinní beirte díobh seo a leanas:

- Josephus ● Plinias Óg ● Naomh Pól ● Tacatas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar Íosa mar phearsa stairiúil trí eolas cruinn a thabhairt ar dhá fhoinse a liostaítear sa cheist a thugann fianaise go raibh a leithéid de dhuine agus Íosa Nazórach m.sh.

- Josephus – deir an staraí Giúdach seo gur ‘...saoi, fear gnímh den scoth, múinteoir...’ é Íosa srl.
- Plinias Óg – gobharnóir Rómánach a scríobh litir chuig Tráian in 112 CR ina gcuirtear síos ar chleachtais agus chreidimh Chríostaí, m.sh. rinneadh adhradh ar Chríost mar dhia, canadh iomann dó agus cloíodh le cód morálta srl.
- Naomh Pól – Ina chuid litreacha chuig na pobail Chríostaí is luaithe, tugann sé achoimre ar bhrí shaol, bhás agus aiséirí Íosa agus an sórt saoil ba cheart a bheith ag Críostaithe srl.
- Tacatas – luaitear gur chuir Néaró an locht ar Chríostaithe as Loscadh Mór na Róimhe in 64 CR. Tugann sé ‘Christus’ ar Íosa agus luann sé a bhású a rinne Pointias Píoláit le linn réimeas Tibir srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

B (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC eolas faoi Íosa Nazórach a bheith ann ar féidir a fháil i scríbhinní beirt de na daoine seo a leanas: Josephus, Plinias Óg, Naomh Pól, Tacatas</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) chun eolas cruinn a leagan amach</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Déan cur síos ar shampla amháin de theagasc Íosa faoi ríocht Dé a chuir isteach ar roinnt de cheannairí reiligiúnacha Giúdacha a linne.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chomhthéacs reiligiúnach sa Phalaistín ag tráth Íosa trí chur síos cruinn a dhéanamh ar shampla amháin ó theagasc Íosa faoin Ríocht Dé a chuir isteach ar cheannairí reiligiúnacha Giúdacha a linne m.sh.

- I Maitiú 6:1-18, labhair Íosa faoi thrí philéar na moráltachta Giúdaí – almsóireacht, urnaí, agus troscadh. Dúirt sé ar cheart na rudaí sin a dhéanamh i ngan fhios, ionas nach bhfeictear iad agus nach molann daoine eile iad, mar atá amhlaidh i gcás na bhfíneach srl.
- I bparabol an tSamaraigh Mhaith, dúirt Íosa leis an lucht éisteachta go ndearna sagart agus Léivíteach neamhaird ar thaistealaí a bhí ag fulaingt srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

B (c) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> sampla amháin de theagasc Íosa faoin Ríocht Dé go mb'fhéidir gur chuir isteach ar roinnt de cheannairí reiligiúnacha Giúdacha.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) –</i> cur síos cruinn a thabhairt	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7- 5	4 - 0

Mínigh an fáth ar cuireadh isteach ar na ceannairí reiligiúnacha Giúdacha mar gheall ar theagasc Íosa faoi ríocht Dé.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chomhthéacs reiligiúnach sa Phalaistín ag tráth Íosa trí chur síos cruinn a dhéanamh ar an bhfáth ar chuir teagasc Íosa faoin Ríocht Dé isteach ar na ceannairí reiligiúnacha Giúdacha m.sh.

- Teagasc Íosa i Maitiú 6:1-18, ba cheart piléir na moráltachta a chomhlíonadh i ngan fhios agus gan aird a tharraingt, seans gur chreid na ceannairí reiligiúnacha Giúdacha gur mhasla é sin a caitheadh leo srl.
- D'fhéadfadh teagasc Íosa i bparabal an tSamáraigh Mhaith a fheiceáil mar ionsaí ar chlú na gceannairí reiligiúnacha Giúdacha srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

B (c) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> dóigh amháin ar bhagair teagasc Íosa faoin Ríocht Íosa ar bhunú reiligiúnach Giúdach	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> cúis chruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Marc	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Ceist C (a)

(20M x 2)

Scrúdaigh an ról a bhí ag dhá cheann ar bith díobh seo a leanas i reiligiún príomhúil:

- Mana   • Seaman   • Tabu   • Tótam

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar reiligiún príomhúil trí ghrinnscrúdú a dhéanamh ar ról dhá smaoineamh a bhaineann le reiligiún príomhúil m.sh.

- Mana – gníomh an saol eile inár saol féin i.e. baineann daoine, áiteanna nó nithe áirithe le cumhacht Mhana a thagann ó dháimh na ndéithe, srl.
- Seaman – ceannaire/cneasaí spioradálach atá in ann cumarsáid a dhéanamh leis an saol eile; áirítear leis na ról sin na heasláin a leigheas, an todhchaí a thuar agus an pobal a threorú srl.
- Tabu – creideadh go raibh nithe agus áiteanna áirithe mar ‘Tabu’ i.e. fágadh ar leataobh iad le haghaidh úsáid reiligiúnach chun a naofacht a chaomhnú srl.
- Totem – rud nádúir atá ina chomhartha do bhunús spioradálach duine aonair nó grúpa, a chruthaíonn nasc idir é féin agus a sinsir spioradálacha srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

C (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC an ról a bhí ag dhá cheann ar bith de na gnéithe seo a leanas i reiligiún príomhúil: Mana, Seaman, Tabu, Tótam i reiligiún príomhúil</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) i ngrinnscrúdú</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Tabhair breac-chuntas ar an tslí ina ndéanann baill de reiligiún amháin thíos comóradh ar chor mór saoil i ndeasghnáth reiligiúnach.

●An Búdachas ●An Chríostaíocht ●An Hiondúchas ●Ioslam ●An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar phríomhthréithe na mór-reiligiún domhanda trí eolas cruinn a leagan amach ar an dóigh a ndéanann baill de reiligiún amháin a liostaítear sa cheist comóradh ar chor mór saoil i ndeasghnáth reiligiúnach m.sh.

- An Hiondúchas – searmanas breithe, an fhuaim naofa ‘AUM’ a chanadh srl.
- Tá searmanas Aqiqah ann a cheiliúránn breith in Ioslam, deirtear an Shahadah i gcogar i gcluais an linbh srl.
- Baisteadh sa Chríostaíocht, doirtear uisce ar chloigeann an linbh chun a bpeacaí a ghlanadh; lastar coinneal chun a shaol nua mar Chríostaí a léiriú srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

C (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an dóigh ndéanann deasghnáth reiligiúnach comóradh ar chor mór saoil i reiligiún amháin m.sh. an Búdachas / an Chríostaíocht / an Hiondúchas / Ioslam / an Giúdachas	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Ceist C (c)**(40M)**

Déan cur síos ar dhifríocht idir an tuiscint ar an slánú/ar an bhfuascailt atá le fáil i reiligiún amháin as Liosta A agus reiligiún amháin as Liosta B thíos.

Liosta A: ●An Chríostaíocht ●An Ghiúdachas

Liosta B: ●An Búdachas ●An Hiondúchas ●Ioslam

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar phríomhthréithe de dhá mhór-reiligiún domhanda trí chur síos cruinn a dhéanamh ar dhifríocht amháin maidir le tuiscint ar shlánú/fhuascailt i reiligiún amháin ó Liosta A agus reiligiún amháin ó Liosta B. m.sh.

- Sa Chríostaíocht, tá an duine “caillte” ach tugann íobairt íosa slánú agus an bheatha shíoraí dóibh siúd a leanann a theagasc. Ní hionann sin agus an creideamh Hiondúch gur féidir le duine ‘Moksha’ a bhaint amach trína iarrachtaí féin má tá saol atá maith ó thaobh na moráltachta de aige srl.
- Ní hionann tuiscint ar ról an duine maidir le slánú sa Ghiúdachas agus in Ioslam. Sa Ghiúdachas, déantar daoine in íomhá Dé, rud a thugann naofacht/freagracht dóibh; ach in Ioslam, cuirtear béim ar an ngá géilleadh d’Allah agus teagasc Ioslaim a leanúint chun slánú a fháil srl.
- Srl.

Nóta: Má dhéantar míniú ar shlánú/fhuascailt gan difríocht maidir le tuiscint a lua, téigh i gcomhairle le do scrúdaitheoir comhairleach.

Cuir Cód MC ✓/ MC ✓x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

C (c)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> Difríocht amháin idir fíis an tslánaithe/fíis na fuascailte i reiligiún amháin as Liosta A agus reiligiún amháin as Liosta B	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – cur síos cruinn a thabhairt</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0
20 M x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Roinn D Cinneadh Morálta a Dhéanamh

(80 Marc)

Ceist D (a)

(40M)

Mínigh conas a thabharfadh ceann amháin de na cóid mhorálta reiligiúnacha atá sa liosta thíos treoir do dhuine agus cinneadh á dhéanamh faoi cad atá ceart agus mícheart:

• Na Deich nAitheanta

• Íosa - ‘Dlí an Ghrá’

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar dhearcadh reiligiúnach maidir le moráltacht trí chur síos cruinn a dhéanamh ar an dóigh a bhféadfadh na Deich nAitheanta nó ‘Dlí an Ghrá’ Íosa cabhrú le duine cinneadh eiticiúil a dhéanamh maidir le fadhb mhorálta m.sh.

- Na Deich nAitheanta m.sh. ná santaigh teach do chomharsan, d’fhéadfadh duine a spreagadh gan éad nó fuath a bheith acu do dhuine eile srl.
- I ‘nDlí an Ghrá’ chuir Íosa béim ar ghrá a chleachtadh gan bhreithiúnas, agus comhbhá agus cineáltas a chothú do chách, rud a d’fhéadfadh duine a spreagadh sochaí chuimsitheach a chruthú, beag beann ar dhifríochtaí srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

D (a)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> An dóigh a dtéann cóid morálta reiligiúnach de na Deich nAitheanta nó de ‘Dhlí an Ghrá’ Íosa i bhfeidhm ar chinnteoireacht eiticiúil	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – cur síos cruinn a thabhairt</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Ceist D (b)**(20M x 2)**

Déan cur síos ar dhá chéim d'fhorbairt mhorálta a bhféadfadh duine dul tríothu ar an tslí chun aibíocht mhorálta a bhaint amach.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar fhorbairt mhorálta trí chur síos cruinn a dhéanamh ar dhá chéim a bhféadfadh duine dul tríothu ar an tslí chun gníomhú ar bhealach altrúíoch ó thaobh iompair de, m.sh.

- Sna luathchéimeanna d'fhorbairt mhorálta, d'fhéadfadh duaiseanna agus seachaint pionós tionchar a bheith acu ar iompar srl.
- De réir mar a thagann daoine in aibíocht ó thaobh na moráltachta de, d'fhéadfadh an bhaint idir an mhaith agus cad a chuireann dea-chaidrimh idirphearsanta chun cinn dul i bhfeidhm ar chinnteoireacht eiticiúil srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh freagraí tuairisciúla agus tagairt intuigthe do chéimeanna forbartha morálta.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

D (b)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC dhá chéim d'fhorbairt morálta</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna) – cur síos cruinn a thabhairt</i>	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Tabhair breac-chuntas ar an tuiscint ar pheaca agus ar athmhuintearas atá le fáil i sainchreideamh Críostaí amháin a ndearna tú staidéar air.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chóras eitiiciúil de thraidisiún reiligiúnach amháin trí eolas cruinn a thabhairt ar an dóigh a dtuigtear peaca agus athmhuintearas i sainchreideamh Críostaí amháin m.sh.

- Sa Chaitliceachas Rómánach, is gníomh é an peaca, focal nó mian in aghaidh dlí Dé, a scarann daoine ó Dhia agus ó dhaoine eile. Is sacraimint é an t-athmhuintearas ina n-iarrann Caitlicigh ar mhaithiúnas dá gcuid peacaí agus dá gcaidreamh le Dia agus leis an Eaglais a athneartú srl.
- Sa phobal Anglacánach, tarlaíonn peaca nuair a theipeann ar dhaoine saol a chloíonn le mianta Dé a bheith acu; tá gá le haithreachas agus le hathrú croí freisin chun athmhuintearas a dhéanamh srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaigh tagairt intuigthe do shainchreideamh Críostaí.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

D (c)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> tuiscint ar pheaca agus ar athmhuintearas i sainchreideamh Críostaí amháin	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

AONAD A TRÍ

Ní mór d'iarrthóirí ceann amháin de na ceithre ranna a leanas a fhreagairt.

Roinn F Saincheisteanna Córa agus Síochána
Freagair páirt (a) (i) agus (ii). nó (b) (i) agus (ii).

(80 Marc)

Ceist F (a) (i)

(40M)

• An chóir mar chothrom na Féinne daonna   • An chóir mar sheasamh ar son cearta

• An chóir mar dhíoltas   • An chóir mar ghaol cóir

Déan cur síos ar a bhfuil i gceist i gceann amháin de na cuir chuige thuas i leith na córa.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar dhearcthaí i leith na córa trí chur síos cruinn a dhéanamh ar chur chuige amháin i leith na córa a liostaítear sa cheist m.sh.

- Cur chuige atá sa chóir mar chothrom na Féinne atá bunaithe ar chomhionannas deise do chách srl.
- Cur chuige atá sa chóir mar dhíoltas a chreideann nach féidir an chóir a athbhunú ach amháin sa chás go gcuireann an pionós an éagóir a rinneadh san áireamh, ba cheart pionós a ghearradh orthu siúd a dhéanann éagóir srl.
- Cur chuige atá sa chóir mar ghaol cóir a chreideann ar cheart gníomhartha a spreagadh trí dheachaidrimh a fhorbairt agus a neartú srl.
- Cur chuige atá sa chóir mar sheasamh ar son cearta daonna atá bunaithe ar an gcreideamh go bhfuil cearta áirithe ag gach duine ar cheart a mheas agus a chomhlíonadh srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

F (a) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC cur chuige amháin i leith na córa a liostaítear sa cheist</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Le cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Ceist F (a) (ii)**(20M x 2)**

Mínigh an phríomhláidreacht agus an phríomhlaige a bhaineann leis an gcur chuige a ndearna tú cur síos air i bpáirt F (a), (i) thuas.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth feasacht ar dhearcthaí maidir leis an gcóir trí chur síos cruinn a dhéanamh ar an bpríomhláidreacht agus ar an bpríomhlaige a bhaineann le tuiscint ar chóir a ndearadh cur síos air i bpáirt F (a), (i) thuas m.sh.

- Ceartas mar Chothrom na Féinne: Láidreacht - tá cothrom na Féinne ag gach duine ó thaobh a riachtanas agus a mothúchán de agus mar sin, baineann sé sin le gach duine eile; Laige - is féidir le cothrom na Féinne a bheith suibíachtúil, d'fhéadfadh sé a bheith níos deacra cúinsí a chur san áireamh srl.
- An Chóir mar Dhíoltas: Láidreacht - aithnítear agus tuigtear éagóir, d'fhéadfadh tionchar díspreagthach a bheith ag pionós; Laige - d'fhéadfadh an cur chuige seo an tábhacht a bhaineann le trócaire, comhbhá agus athshlánú a laghdú srl.
- An Chóir mar Ghaol Cóir: Láidreacht - aithnítear na freagrachtaí atá ag daoine dá chéile; Laige - seans nach n-aontóidh daoine ar cad atá i gceist le caidreamh 'ceart', agus dá bharr sin, tarlóidh argóintí maidir le cearta agus freagrachtaí srl.
- An Chóir mar Sheasamh ar son Cearta Daonna: Láidreacht - bunaithe ar chomhionannas, an creideamh go bhfuil na cearta céanna ag gach duine, beag beann ar dhifríochtaí; Laige: is féidir béim a chur ar chearta agus is féidir dearmad a dhéanamh ar fhreagrachtaí aonair srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

F (a) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> láidreacht amháin agus laige amháin as na cuir chuige i leith na córa a liostaítear in F (a) (i)	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Le cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

“Tarlaíonn foréigean struchtúrach nuair a bhíonn dlíthe agus/nó córais na sochaí éagórach agus nuair a dhéanann siad dochar do dhaoine.”

Tabhair breac-chuntas ar shampla amháin d’fhoréigean struchtúrach a ndearna tú staidéar air.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chineálacha difriúla foréigin trí eolas cruinn a thabhairt ar chás amháin ina ndéanann dlíthe agus/nó córais na sochaí dochar do na daoine sa phobal sin m.sh.

- Ocras Domhanda: D’fhéadfadh struchtúir pholaitiúla dul i bhfeidhm ar an bpróiseas cinnteoireachta tíre nó grúpa; is é beartas rialtais a chinntíonn an dóigh a leithdháiltear acmhainní srl.
- Bochtaineacht: D’fhéadfadh struchtúir shóisialta srian a chur ar theagmháil eatarthu siúd a bhfuil i gcásanna ar leith. Seans nach mbeidh daoine ar an eolas faoin ngá gníomhú in aghaidh na bochtaineachta srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

F (b) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> Sampla d’fhoréigean struchtúrach	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

● Neamhfhoreigean mar agóid

● Neamhfhoreigean mar stíl mhaireachtála

Mínigh conas a d'fhéadfadh ceann amháin de na cineálacha neamhfhoreigin thuas a bheith ina fhreagairt éifeachtach ar shampla d'fhoreigean struchtúrach.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar chór agus ar shíocháin trí eolas cruinn a leagan amach ar an dóigh a bhféadfadh neamhfhoreigean mar agóid nó neamhfhoreigean mar stíl mhaireachtála a bheith ina fhreagairt éifeachtach ar shampla d'fhoreigean struchtúrach m.sh.

- Neamhfhoreigean mar agóid - gníomhartha síochánta agus siombalacha in aghaidh foreigean struchtúrach srl.
- Neamhfhoreigean mar stíl mhaireachtála – slí mhaireachtála a chuireann in iúl go bhfuil foreigean ina phríomhghné d'fhealsúnacht an tsaoil m.sh. is féidir le stíl mhaireachtála neamhfhoreigeanach an Dalaí Láma cur leis an tsíocháin mar tá meas ag daoine ar a ionracas srl.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe don dóigh a bhféadfadh cineál amháin neamhfhoreigin a bheith ina fhreagairt éifeachtach ar shampla d'fhoreigean struchtúrach.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

F (b) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an dóigh a bhféadfadh neamhfhoreigean mar agóid nó neamhfhoreigean mar stíl mhaireachtála freagairt ar chás d'fhoreigean struchtúrach	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Leagan amach eolais	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Freagair codanna: (a) nó (b).

Ceist G (a) (i)

(40M)

Tabhair breac-chuntas ar an gcaoi ar athraigh ceann amháin de na traidisiúin rinnfheithimh seo a leanas le himeacht ama.

•An díthreabh •An oilithreacht •Poustinia •Cúrsa spioradálta

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar thraidisiúin rinnfheithimh trí eolas cruinn a leagan amach ar an dóigh ar athraigh traidisiún rinnfheithimh amháin a liostaítear sa cheist le himeacht ama m.sh.

- An díthreabh – bealach buan a bhí ann chun do chreideamh a chur i bhfeidhm sa saol, is minic go mbaineann sé le baill na bpobal reiligiúnach; anois, is minic go roghnaíonn na gnáthdhaoine a bheith leo féin agus éalaíonn siad ó shaol an lae inniu do thréimhsí gairide ama srl.
- An oilithreacht – d’fhorbair sí ó thuras fada crua a bhí aithrí ó thúis de ghnáth, go dtí gníomhaíocht a bhfuil tóir uirthi chun forbairt phearsanta agus spioradálta a éascú m.sh. an Camino srl.
- Poustinia – is éard atá i gceist leis an gcleachtas seo ná bogadh go dtí an fásach chun saol rinnfheithimh a bheith ag duine, cónaíonn an duine leis féin agus tá sé scartha ó ábhair seachráin; áit chun Dia a lorg agus do chroí a oscailt do Dhia; d’fhorbair Catherine de Hueck Doherty an traidisiún i suíomh nua-aimseartha trí lóistín simplí a chur ar fáil do dhaoine srl.
- Cúrsa spioradálta – bhain cúrsa spioradálta le haithrí agus athnuachan fadó; anois, is féidir é a fheiceáil mar am machnaimh agus scíthe a chabhraíonn le daoine anáil a tharraingt agus a gcreideamh a fhorbairt srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

G (a) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an dóigh ar athraigh ceann amháin de na traidisiúin rinnfheithimh liostaithe le himeacht ama	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 – 10	9 - 0

Ceist G (a) (ii)**(20M x 2)**

Mínigh an fáth a mbíonn tóir ag daoine sa lá atá inniu ann ar dhá cheann ar bith de na traidisiúin rinnfheithimh i bpáirt G (a), (i) thuas.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar thraidisiúin rinnfheithimh trí chúiseanna cruinne a thabhairt a mhíníonn an fáth a bhfuil spéis ag daoine an lae inniu in dhá thraidisiún rinnfheithimh a liostaítear sa cheist m.sh.

- An díthreabh – d’fhéadfadh daoine a bhfuil creideamh daingean acu éalú ó strus an tsaoil agus smaoineamh ar a gcreideamh ar bhealach níos doimhne srl.
- An oilithreach – d’fhéadfadh go mbeadh suíomh naofa ábhartha do dhaoine na linne seo trí fhorbairt reiligiúnach agus spioradálta a éascú ag áit a bhfuil baint aici lena gcreideamh srl.
- Poustinia – d’fhéadfadh sé a bheith ábhartha do dhaoine reiligiúnacha an lae inniu trí áit a chur ar fáil inar féidir leo labhairt le Dia agus a gcróithe a oscailt do Dhia gan aon chur isteach srl.
- Cúrsa spioradálta – tréimhse scartha ó ghnáthamh an tsaoil agus d’fhéadfadh go gcuirfeadh daoine na linne seo am ar leataobh d’urnaí mar gheall ar an ngníomhaíocht seo srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

G (a)(ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an tóir atá ar dhá thraidisiún rinnfheithimh do dhaoine sa lá atá inniu ann	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun cúiseanna cruinne a thabhairt	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 – 5	4 – 0

Déan cur síos ar dheasghnáth a úsáidtear in adhradh a léiríonn go bhfuil lá nó séasúr naofa i gceann amháin de na reiligiúin seo a leanas:

- An Búdachas   ● An Chríostaíocht   ● An Hiondúchas   ● Ioslam
- An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar naofacht trí chuntas cruinn a thabhairt ar an dóigh a n-úsáidtear deasghnáth in adhradh chun léiriú go bhfuil lá nó séasúr naofa i gceann amháin de na creidimh a liostaítear sa cheist m.sh.

- An Búdachas – Ar lá Wesak, tagann daoine le chéile sa teampall chun bratach an Bhúdachais a ardú agus iomainn a chanadh; doirtear uisce thar ghuaillí na deilbhe Búda a léiríonn an tábhacht a bhaineann le faoiseamh a thabhairt duit ó smaointe diúltacha agus neamhchuiditheacha, srl.
- An Chríostaíocht – ag Bigil na Cásca, léiríonn soilsiú choinneal na Cásca tábhacht an aiséirí agus an creideamh gurb é Críost foinse an tsaoil nua, srl.
- An Hiondúchas – is é soilsiú na lampaí ina shiombail don lámh in uachtar a bhí ag léargas ar dhorchadas spioradálta; guíonn daoine Laicsmí agus is minic go malartaítear bronnantais, srl.
- Ioslam – ceiliúránn Eid al-Adha deireadh Ramadan, deirtear urnaithe speisialta ar maidin, itear bia milis agus bíonn daoine ag guí le chéile, srl.
- An Giúdachas – le linn bhéile Cháisc na nGiúdach, tugann bia speisialta eispéireas na sclábhaithe chun cuimhne, athinsítear scéal Eacsadas agus deirtear urnaithe speisialta, srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

G (b) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an dóigh a n-úsáidtear deasghnáth in adhradh chun léiriú go bhfuil lá nó séasúr naofa	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Le cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFiricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 – 10	9 - 0

Mínigh an chúis a bhfuil an t-adhradh, ina ndéantar lá nó séasúr a chomóradh mar lá nó séasúr naofa a ndearna tú cur síos air i bpáirt G (b), (i) thuas, tábhachtach do dhaoine a bhfuil a gcreideamh á thabhairt i gcrích i saol an lae inniu.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar naofacht trí chuntas cruinn a dhéanamh ar an gcúis (na cúiseanna) a bhfuil an t-adhradh, ina ndéantar cur síos air i bpáirt G (b), (i) tábhachtach do dhaoine a bhfuil creideamh daingean acu sa lá atá inniu ann m.sh.

- An Búdachas – cabhraíonn féilte amhail Vesak, a cheiliúránn breith, léargas agus bás Bhúda, linn aird a dhíriú ar an tábhacht a bhaineann le léargas a lorg srl.
- An Chríostaíocht – ceiliúránn an Cháisc an creideamh gur aiséirigh Íosa agus is slánú é seo do Chríostaithe, cuireann sé i gcuimhne do leantóirí ar phríomhchreidimh na Críostaíochta srl.
- An Hiondúchas – ceiliúránn féilte amhail Díbheálaí an lámh in uachtar spioradálta a bhí ag solas ar dhorchadas nó Holi, Féile na nDathanna, a cheiliúránn an lámh in uachtar a bhí ag an maith ar an olc srl.
- Ioslam – tarlaíonn féilte amhail Eid al-Fitr ag deireadh Ramadan agus cuireann sé béim ar mhaitheas Allah, agus aontacht Ioslaim srl.
- An Giúdachas – ceiliúránn féilte amhail Cáisc na nGiúdach éalú na nIosraeilíteach ón Éigipt agus an tábhacht a bhaineann le Dlí an Chonartha; tá sé tábhachtach mar léiríonn sé an caidreamh idir Dia agus a mhuintir srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

G (b) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> An chúis a bhfuil an t-adhradh ar a ndéantar cur síos i bpáirt G (b) (i) tábhachtach do dhaoine sa lá atá inniu ann	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun cuntas cruinn a thabhairt ar an gcúis (na cúiseanna)	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Freagair codanna: (a) nó (b).

Ceist I (a) (i)

(40M)

Déan cur síos ar shlí amháin a léirítear i bhfionnachtain seandálaíochta a aimsíodh in Éirinn fianaise ar chreideamh reiligiúnach Réamh-Chríostaí.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar cá háit ar tháinig reiligiúin in Éirinn fadó trí chuntas cruinn a dhéanamh ar shlí amháin a léirítear i bhfionnachtain seandálaíochta in Éirinn fianaise ar chreideamh reiligiúnach Réamh-Chríostaí m.sh.

- dumhaí adhlaetha Réamh-Chríostaí – creideamh go bhfuil saol eile ann agus onóir a thabhairt dóibh siúd atá ar shlí na fírinne srl.
- Féile Cheilteach Lúnasa – adhradh na gréine srl.
- Srl.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe d'fhianaise ar chreideamh reiligiúnach Réamh-Chríostaí.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

I (a) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> fianaise ar chreideamh reiligiúnach Réamh-Chríostaí a léiríodh i bhfionnachtain seandálaíochta in Éirinn	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> chun cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Ceist I (a) (ii)**(40M)**

Tabhair breac-chuntas ar shampla amháin de chleachtas Réamh-Chríostaí a rinne Críostaithe in Éirinn a oiriúnú thart ar aimsir Phádraig Naofa.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar Chríostaíocht in Éirinn trí eolas cruinn a leagan amach ar chleachtas Réamh-Chríostaí amháin a rinne Críostaithe in Éirinn a oiriúnú thart ar aimsir Phádraig Naofa m.sh.

- Rinneadh an creideamh Ceilteach go raibh airíonna osnádúrtha ag aibhneacha agus toibreacha a oiriúnú agus rinneadh uisce ina shiombail Chríostaí – rinneadh suíomhanna ina raibh deasghnátha págánta ar siúl a oiriúnú agus rinneadh toibreacha beannaithe dóibh srl.
- Féilte – rinneadh féilte réamh-Chríostaí amhail Samhain a oiriúnú agus tháinig Lá Fhéile na Naomh Uile agus Lá Fhéile na Marbh ina n-áit srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

I (a) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> sampla amháin de chleachtas Réamh-Chríostaí a rinne Críostaithe in Éirinn a oiriúnú thart ar aimsir Phádraig Naofa.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Tabhair breac-chuntas ar phríomhghné amháin de phatrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in Éirinn sa lá atá inniu ann.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar phatrúin athraithe an chleachtais reiligiúnaigh sa lá atá inniu ann trí eolas cruinn a leagan amach ar phríomhghné amháin de phatrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in Éirinn sa lá atá inniu ann. m.sh.

- Freastalaíonn níos lú daoine óga ar sheirbhísí reiligiúnacha srl.
- Tá rátaí céatadáin an chleachtais níos airde i gceantair thuaithe ná i gceantair uirbeacha srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

I (b) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> príomhghné amháin de phatrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in Éirinn sa lá atá inniu ann	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 - 0

Ceist I (b) (ii)

(20M x 2)

Sainaithin cosúlacht agus difríocht idir patrún an chleachtais reiligiúnaigh in Éirinn sa lá atá inniu ann agus patrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in áit éigin eile san Eoraip sa lá atá inniu ann.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar phátrúin athraithe i gcreideamh reiligiúnach trí chosúlacht amháin agus dhifríocht amháin idir patrún an chleachtais reiligiúnaigh in Éirinn sa lá atá inniu ann agus patrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in áit éigin eile san Eoraip sa lá atá inniu ann a shainaithint go cruinn m.sh.

- Léiríonn suirbhéanna gur ábhar príobháideach é an reiligiún i bhformhór na hEorpa m.sh. léiríonn suirbhé EVS Red C, Y2K, srl gur tháinig laghdú ar líon na gCríostaithe tiomanta gníomhacha, agus freastalaíonn níos mó daoine ar sheirbhísí reiligiúnacha i gceantair thuaithe ná i gceantair uirbeacha; ach sin ráite, tá rátaí an chleachtais reiligiúnaigh níos airde in Éirinn fós i gcomparáid le háiteanna eile san Eoraip srl.
- Ceiliúránn daoine ar fud na hEorpa príomh-imeachtaí an tsaoil trí dheasghnátha reiligiúnacha; m.sh. ceiliúrtar 60% de dheasghnátha insealbhaithe; 70% de phóstaí tosaigh agus 80% de shochraidí in Eaglais; tá patrún an chleachtais reiligiúnaigh cosúil le tíortha eile san Eorpa ina raibh an Caitliceachas Rómánach ina phríomhchreideamh sa tír m.sh. an Pholainn agus Málta srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

I (b) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> cosúlacht amháin agus difríocht amháin maidir le patrún an chleachtais reiligiúnaigh in Éirinn sa lá atá inniu ann agus patrún an chleachtais reiligiúnaigh atá le fáil in áit éigin eile san Eoraip sa lá atá inniu ann.	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Aithint chruinn	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/ gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Ceist J (a) (i)

(40M)

Tabhair breac-chuntas ar scéal chruthú na cruinne/an domhain nádúrtha atá bainteach le ceann amháin de na reiligiúin seo a leanas:

- An Búdachas • An Chríostaíocht • An Hiondúchas • Ioslam • An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar theagasc na mór-reiligiún domhanda trí eolas cruinn a leagan amach ar thuiscint an chruthaithe i gceann amháin de na mór-reiligiúin dhomhanda a liostaítear sa cheist m.sh.

- An Búdachas – níl aon scéal cruthaithe ar bith don chruinne ná don daonnacht mar tarlaíonn iliomad timthriallacha breithe, saoil, agus léirscriosta sa chruinne srl.
- An Chríostaíocht – chruthaigh Dia an chruinne i sé lá mar a leagtar amach sa leabhar Gheineasas srl.
- An Hiondúchas – cruthaítear an chruinne arís agus arís eile, trí thimthriallacha síoraí cruthaithe, caomhnaithe agus léirscriosta, agus tá ról ar leith ag déithe éagsúla amhail Bráma, Visniú agus Síve sa phróiseas seo srl.
- Ioslam – chruthaigh Allah an chruinne agus gach a bhfuil inti mar a leagtar amach sa Chórán, cuireadh tús leis an gcine daonna nuair a chruthaigh Allah Ádhamh as cré agus chruthaigh sé Éabha ina dhiaidh sin, ba shinsir an chine daonna iad na daoine sin srl.
- An Giúdachas – tá an scéal cruthaithe cosúil leis an gCríostaíocht, chruthaigh Dia an chruinne i sé lá mar a leagtar amach sa leabhar Gheineasas srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

J (a) (i)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> tuiscint ar chruthú i mór-reiligiún domhanda amháin	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 – 16	15 - 10	9 - 0

Ceist J (a) (ii)

(20M x 2)

Mínigh dhá shlí a raibh tionchar ag smaointe Descartes ar an ngaol idir an reiligiún agus an eolaíocht.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth cur amach ar phríomh-imeacht sa chaidreamh idir an eolaíocht agus an reiligiún trí chur síos cruinn a dhéanamh ar dhá bhealach a raibh tionchar ag smaointe fealsúnacha Descartes ar an gcaidreamh idir an reiligiún agus an eolaíocht m.sh.

- Chuir argóint Cogito Descartes le hamhas agus sceipteachas mar bhealach fírinne an scéil a dheimhniú. Bhí tionchar aige seo ar an gcaidreamh idir an reiligiún agus an eolaíocht mar cheistigh daoine an raibh Dia ann agus bhí fianaise á lorg acu srl.
- Chreid Descartes gurb é Dia ráthóir na ndámh daonna cuir i gcás réasún, ag soláthar bunús meitifisiciúil a ailíníonn fiosrúchán eolaíoch le creideamh i gcruinne ordúil a chruthaigh Dia srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

J (a) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC An tionchar a bhí ag dhá smaoinemh Descartes ar an gcaidreamh idir an reiligiún agus an eolaíocht</i>	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Le cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Tabhair breac-chuntas ar an gcaoi a bhféadfadh an teachtaireacht i scéal faoi chruthú na cruinne/an domhain nádúrtha ó reiligiún amháin atá sa liosta thíos tionchar a imirt ar bhaill an reiligiúin sin le haire a thabhairt don timpeallacht.

• An Búdachas • An Chríostaíocht • An Hiondúchas • Ioslam • An Giúdachas

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar an gcaidreamh idir an reiligiún agus an eolaíocht trí eolas cruinn a leagan amach ar an gcaoi a bhféadfadh an teachtaireacht i scéal faoi chruthú i reiligiún amháin a liostaítear sa cheist tionchar a imirt ar bhaill an reiligiúin sin le haire a thabhairt don timpeallacht m.sh.

- An Búdachas – caithfidh Búdaithe a bhfuil ar a gcumas a dhéanamh chun an fhulaingt a mhaolú agus an timpeallacht a chosaint srl.
- An Chríostaíocht – molann Geineasas gur cosantóirí chruthú Dé é an cine daonna agus is é an cine daonna atá freagrach as an timpeallacht srl.
- An Hiondúchas – cuireann gníomhartha a dhéanann dochar don timpeallacht isteach ar chothromaíocht na cruinne agus bíonn tionchar acu ar ‘karma’, síltear go gcoimeádtar ord cosmais agus síochána trí aire a thabhairt don timpeallacht srl.
- Ioslam – is ‘khalifahs’ iad na Moslamaigh, is ionann sin agus cosantóirí an domhain. Sáraíonn dochar don timpeallacht toil Allah srl.
- An Giúdachas – léiríonn na scéalta cruthaithe sa Bhíobla go bhfuil freagracht ar dhaoine aire a thabhairt do chruthú Dé sa dóigh ar mhaith leis m.sh. deirtear sa Leabhar Dheotranaimí gur cheart crainn torthaí a chosaint le linn cogaidh srl.
- Srl.

Cód MC ✓ san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

J (a) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> an dóigh a bhféadfadh tuiscint ar chruthú i mór-reiligiún domhanda amháin a chuid leantóirí a spreagadh aire a thabhairt don domhan	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> Chun eolas cruinn a leagan amach	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
40 Marc	40 - 34	33 - 28	27 - 22	21 - 16	15 - 10	9 – 0

Mínigh dhá chúis ar chruthaigh teoiric éabhlóide Darwin coinbhleacht idir reiligiún agus eolaíocht.

Critéir mharcála agus pointí tagartha

Léireoidh freagra den scoth eolas ar phríomh-imeacht sa chaidreamh idir an eolaíocht agus an diagacht trí chur síos cruinn a dhéanamh ar dhá chúis ar chruthaigh teoiric éabhlóide Darwin coinbhleacht idir reiligiún agus eolaíocht m.sh.

- Chuir teoiric Darwin an cheist seo a leanas: An gcuireann éabhlóid Dia an Cruthaitheoir as an áireamh? Cheistigh sé seo teagasc Chríostaí an chruthaithe, gurb é Dia údar na beatha srl.
- Tháinig Teoiric Éabhlóide Darwin salach ar an gcreideamh Críostaí gur cruthaíodh an cine daonna in íomhá Dé, rud a d'fhág nach féidir an cine daonna a fheiceáil mar rud ar leith nó mar shárshamplaí de chruthú Dé a thuilleadh, ach mar tháirgeadh deise agus fórsaí timpisteacha srl.
- Srl.

Cuir Cód MC ✓ x 2 san imeall clé nuair a thugtar na Critéir Mharcála faoi deara i bhfreagra an iarrthóra den chéad uair.

J (b) (ii)	DEN SCOTH	AN-MHAITH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG	DONA
<i>Fianaise ar MC</i> An tionchar a bhí ag dhá smaoineamh Darwin ar an gcaidreamh idir an eolaíocht agus an reiligiún	fianaise mhór	an-mhaith cruinn	fianaise mhaith	is leor an fhianaise	ní leor an fhianaise	fíorbheagán fianaise/gan aon fhianaise
<i>Baint le hábhar</i>	baineann sé le hábhar go huile & go hiomlán	is léir go mbaineann sé le hábhar	is iondúil go mbaineann sé le hábhar	baineann sé le hábhar ó am go chéile	is annamh a bhaineann sé le hábhar	ní bhaineann sé le hábhar in aon chor
<i>Úsáid scil(eanna)</i> le cur síos cruinn a dhéanamh	Sármhaith	an-mhaith	maith	roinnt	beagán	fíorbheagán scileanna/gan aon scileanna i gcur síos ar an gcúis
<i>Cruinneas na bhFíricí</i>	níl aon earráidí móra ann	fíorbheagán earráidí ann	beagán earráidí móra ann	roinnt earráidí móra ann	tá an-chuid earráidí móra ann	earráid shuntasach (earráidí suntasacha)
20 Mharc x 2	20 - 17	16 - 14	13 - 11	10 - 8	7 - 5	4 - 0

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónaís sin **a shlánú síos**.

Tábla 320 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 320 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 240 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mhairc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
241 - 243	23
244 - 246	22
247 - 250	21
251 - 253	20
254 - 256	19
257 - 260	18
261 - 263	17
264 - 266	16
267 - 270	15
271 - 273	14
274 - 276	13
277 - 280	12

Bunmharc	Marc Bónais
281 - 283	11
284 - 286	10
287 - 290	9
291 - 293	8
294 - 296	7
297 - 300	6
301 - 303	5
304 - 306	4
307 - 310	3
311 - 313	2
314 - 316	1
317 - 320	0

Teidil Dualgais d'Obair Chúrsa an Oideachais Reiligiúnach le haghaidh Scrúdú na hArdteistiméireachta 2025 — S73/23

Tugtar rogha **dhá** theideal i ngach ceann de Ranna E agus H thíos. Níor chóir d'iarrthóirí a n-obair chúrsa a bhunú ach ar theideal **amháin**, a tógadh as Roinn E nó Roinn H.

ROINN E TEIDEAL 1.

Leis na céadta bliain anuas, chuir mná le forbairt traidisiúin reiligiúnacha mar smaointeoirí agus mar scríbhneoirí spioradálta. Próifíl den choibhneas a bhí ag bean **amháin** dá leithéid le cultúr a linne agus na ceisteanna a tharraingíonn a cuid léargas/gníomhartha anuas do dhaoine sa lá atá inniu ann.

Critéir Mharcála

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar an méid a chuir mná le forbairt traidisiúin reiligiúnacha trí chur síos cruinn a dhéanamh ar chaidreamh mná a bhí ina smaointeoir spioradálta nó ina scríbhneoir reiligiúnach le cultúr a linne agus na ceisteanna a tharraingíonn a cuid léargas/gníomhartha anuas do dhaoine sa lá atá inniu ann.

Nóta: Ceadaiigh tagairt intuigthe do cheisteanna a ardaítear.

ROINN E TEIDEAL 2.

Staidéar ar an ról a d'fhéadfadh a bheith ag inscne duine ar an gcaoi ar braitheadh **iad seo** a leanas sa reiligiún:

- Cumasú/Saoirse
- Eisiamh / Cos ar bolg

Critéir Mharcála

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar dhearthaí inscne maidir le cumasú agus eisiamh trí an ról a bhí ag inscne duine amháin nó níos mó ná duine amháin ar an gcaoi ar bhraith siad eisiamh/cos ar bolg agus cumasú /saoirse sa reiligiún a mheas.

ROINN H Teideal 1.

Tá traidisiúin bhéil caomhnaithe laistigh de na Soiscéalta i bhfoirm paidreacha, scéalta, seanmóireachta, srl.

Scrúdú ar an bhfianaise leis an ráiteas sin, agus tú ag tagairt do **dhá** shampla den chaoi ar caomhnaíodh traidisiúin bhéil sna Soiscéalta agus a ábhartha atá gach sampla díobh do Chríostaithe sa lá atá inniu ann.

Critéir Mharcála:

Léireoidh freagra den scoth tuiscint ar thraidisiúin bhéil laistigh de na Soiscéalta trí ghrinnscrúdú a dhéanamh ar dhá shampla den chaoi ar caomhnaíodh traidisiúin bhéil sna Soiscéalta agus a ábhartha do Chríostaithe sa lá atá inniu ann.

ROINN H TEIDEAL 2.

Iniúchadh ar an gcaoi *ar* tháinig canóin scriptúr chun cinn laistigh den traidisiún Eabhrach *nó* den traidisiún Críostaí agus an chúis ar fágadh píosa áirithe litríochta amach as an gcanóin sin.

Critéir Mharcála:

Léireoidh freagra den scoth tuiscint *ar* chanóin scriptúr Eabhrach *nó* Críostaí trí iniúchadh a dhéanamh ar an gcaoi *ar* tháinig canóin scriptúr chun cinn laistigh den traidisiún Eabhrach *nó* den traidisiún Críostaí agus fianaise tacaíochta a thabhairt don chúis ar fágadh píosa áirithe litríochta amach as an gcanóin sin.

Oibre Chúrsa an Oideachais Reiligiúnaigh - Gnáthleibhéal

Is iad aidhmeanna na oibre chúrsa don Oideachas Reiligiúnach i Scrúdú na hArdteistiméireachta ná:

- Deis a thabhairt do mhic léinn gleic phearsanta ar cheist spéise nó ceist inní.
- Eolas, tuiscint, scileanna agus dearthaí na mac léinn a fhorbairt mar atá leagtha amach i gcuipóirí na roinne ainmnithe don obair chúrsa.
- Deis a chur ar fáil do mhic léinn páirt a ghlacadh i dtaighde, anailís agus machnamh breise ar ábhar roghnaithe.
- Scileanna taighde anailíse, measúnaithe, smaointeoireachta criticiúla, cumarsáide agus machnamh a fhorbairt.

Tarlaíonn an cuimsiú d'obair chúrsa mar ghné den phróiseas measúnaithe le haghaidh an Oideachais Reiligiúnaigh i Scrúdú na hArdteistiméireachta ón gcineál ábhair atá i gceist. Is príomhchuspóirí sa theagasc Oideachais Reiligiúnaigh ag leibhéal sinsearach iad an fhorbairt ar scileanna taighde, smaointeoireachta criticiúla, anailíse agus machnamh. Tá an obair chúrsa déanta amach chun an deis a thabhairt do mhic léinn na scileanna seo a fhorbairt níos faide trí imscrúdú mionsonraithe a dhéanamh ar an ábhar roghnaithe. (Treoirilínte do Mhúinteoirí maidir leis an Oideachas Reiligiúnach sa Scrúdú na hArdteistiméireachta - CNCM leathanach 142) Ba chóir d'iarrthóirí ach obair chúrsa a chur isteach ar theideal amháin. Tá na teidil don obair chúrsa chomhchoitinn do Ghnáthleibhéal agus Ardleibhéal.

Ba chóir Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra a mharcáil ag an leibhéal ar ghlac sé/sí an scrúdú. Is féidir le hiarrthóirí ar mian leo a gcuid oibre cúrsa a léiriú, é a dhéanamh sa spás a gcuirtear ar fáil ar gach leathanach. Ní chóir dóibh, áfach, ábhar a ghreamú nó a cheangal leis an Leabhrán Oibre Cúrsa. Ba chóir do na grafaicí nó na híomhánna go léir ar bhain an t-iarrthóir úsáid astu a tharraingt nó a scanadh díreach ar an Leabhrán Oibre Cúrsa.

Scrúdú na hArdteistiméireachta Oideachas Reiligiúnach
Nótaí Mínithe don Mharcáil ar Líne Obair Chúrsa

Nóta Mínithe	Cur síos	Ciallaíonn sé
MC ✓	Cód MC ✓ san imeall clé de Chuid A agus de Chuid B den Leabhrán.	Fianaise ar na Critéir Mharcála 2025 ar fáil den chéad uair i Leabhrán Oibre Chúrsa an iarrthóra.
SI	Cód SI san imeall clé de Chuid A ón 2 ^ú foinse tugtha sa Leabhrán	Baintear úsáid as eolas ar an dara foinse maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.
SS	Cód SS san imeall clé de Chuid A in aice le heolas ar an 2 ^ú céim agus scil a bhaintear úsáid as i dtaca le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025	Eolas ar chéim agus scil a úsáidtear ar Theideal 2025 (Taighde; anailís, measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; machnamh)
SF	Cód SF in imeall clé Chuid A ón 2 ^ú toradh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025 .	Achoimre ar na torthaí ar theideal 2025 (Cumas – eolas a roghnú, a anailísiú agus a mheasúnú nó eolas a shórtáil agus a chur in eagar nó smaointe a chur i láthair go gonta agus go héifeachtach)
S	Cód SF in imeall clé Chuid B ón 2 ^ú scil a úsáideadh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025 .	Úsáid scileanna ar theideal 2025 – Taighde; anailís; measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; breithiúnas machnaimh, meastóireacht)
I	Cód I in imeall clé Chuid B ón dara hábhar spéise maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025 .	Cén fáth arbh ábhar spéise é teideal 2025? (díograis / imní)
P	Cód P in imeall clé Chuid B ón dara dearcadh maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad iad na dearcthaí éagsúla a bhí ann agus obair chúrsa a déanamh ar theideal roghnaithe 2025? (Cumas ateangaireacht a dhéanamh, codarsnacht agus tuairimí éagsúla a mheas/ cuir chuige ar ábhar; cumas frithargóinte a fhorbairt)
Q	Cód Q san imeall clé Pháirt B ón dara ceist maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad iad na ceisteanna a tháinig suas trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? (<i>Bheith in ann an t-údarás d'fhoinsí eolais éagsúla a cheistiú & idirdhealú a dhéanamh idir fíric agus tuairim</i>)
PI	Cód PI in imeall clé Chuid B ón dara léargas pearsanta maidir le hobair chúrsa a dhéanamh ar Theideal 2025.	Cad é an léargas pearsanta a d'fhoghlaim tú trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? (<i>An cumas machnamh a dhéanamh ar d'fhoghlaim féin agus tionchar na foghlama sin ar smaointe, dearcthaí agus taithí an duine</i>)
V	Cód V san imeall clé de Pháirt B ar an rud is luachmhaire a aithint i dtaca le hobair chúrsa a dhéanamh ar theideal 2025	Cérbh í an chuid ba luachmhaire agus an obair chúrsa ar theideal 2025 á déanamh agat?
MC^x	Cód MC^x san imeall clé ag deireadh Chuid A agus B de Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Gan fianaise ar bith ar Chritéir Mharcála 2025 ar fáil i Leabhrán Obair Chúrsa an iarrthóra.
GF	Cód GF san imeall clé ag deireadh Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Gan aon Fhreagra. Níl sé críochnaithe ag an iarrthóir.
	Cód: líne chorrach cheartingearach san imeall clé de Leabhrán Oibre Cúrsa an iarrthóra.	Leathanach bán feicthe ag an scrúdaitheoir.

I dtaca leis an méid a mheastar in Obair Chúrsa Ghnáthleibhéil

Páirt A – Achoimre ar an bhFiosrúchán de na Teidil 2025 a Leagtar Síos

Tuairiscín:

Pointí Leagtha Amach Páirt A	DEN SCOTH	MAITH	RÉASÚNTA	LAG - AN-LAG
Fianaise ar theideal 2025 <i>Critéir Mharcála</i> (eolas na siollabas; tuiscint; scileanna; dearchtaí) Cód MC ✓ nó MC^x	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN	FIANAISE MHAITH CHRUINN	ROINNT FIANAISE	FIANAISE DHONA/GAN AON FHIANAISE
Marcanna	40 - 33	32 - 25	24 — 17	16 — 0
Foinsí eolais ar theideal 2025 2ú foinse Cód SI	EOLAS SUNTASACH	EOLAS MAITH	ROINNT EOLAIS	BEAGÁN/GAN AON eolas
Eolas ar na céimeanna a tógadh agus na scileanna a úsáideadh ar an Teideal 2025 2ú céim/scil Cód SS	EOLAS MIONSONRAITHE	EOLAS GINEARÁLTA	EOLAS AN- GHINEARÁLTA	BEAGÁN/GAN AON EOLAS
Achoimre ar na torthaí ar theideal 2025 2ú toradh Cód SF	OBAIR AN FHIÚNTACH ACHOIMRE ÁBHARTHA IOMLÁN	PÍOSA OIBRE FIÚNTAÍ ACHOIMRE GHINEARÁLTA	PÍOSA OIBRE LEORDHÓTHANAÍ ACHOIMRE THEORANTA	PÍOSA OIBRE FÁNAÍ/NEAMHÁBHARTHA ACHOIMRE DHONA/ GAN AON ACHOIMRE
- fianaise tacaíochta do chonclúidí bainte.	EOLAS SUNTASACH TACAÍOCHTA	EOLAS TACAÍOCHTA MAITH DO CHONCLÚIDÍ	ROINNT EOLAIS TACAÍOCHTA DO CHONCLÚIDÍ	BEAGÁN/GAN AON EOLAS TACAÍOCHTA DO CHONCLÚIDÍ
- Gleic phearsanta leis an teideal 2025.	GLEIC PHEARSANTA SHUNTASACH	GLEIC PHEARSANTA SHOILÉIR	ROINNT GLEICE PEARSANTA	GLEIC PHEARSANTA EASNAMHACH/ GAN AON GHLEIC PHEARSANRA

I dtaca leis an méid a mheastar in Obair Chúrsa Ghnáthleibhéil

Páirt B – Machnamh pearsanta ar an bhfoghlaim, na scileanna agus an taithí a fuarthas trí obair chúrsa a dhéanamh ar na Teidil a Leagtar Síos do 2025

Tuairiscín:

Ceisteanna Leagtha Amach i bPáirt B.	DEN SCOTH	AN-MHAITH	Maith	RÉASÚNTA /LAG/ AN-LAG
Fianaise ar theideal 2025 <i>Critéir Mharcaála (eolas na siollabas; tuiscint; scileanna; dearcthaí)</i> Cód MC ✓ nó MC^x	FIANAISE SHUNTASACH CHRUINN	FIANAISE MHAITH CHRUINN	ROINNT FIANAISE	FIANAISE DHONA/GAN AON FHIANAISE
Marcanna	40 - 33	32 - 25	24 - 17	16 - 0
Úsáid scileanna sa theideal 2025 <i>(Taighde; anailís; measúnú, smaointeoireacht chriticiúil; cumarsáid; breithiúnas machnaimh)</i> 2 ^ú scil Cód S	ÚSÁID SHUNTASACH AS SCILEANNA	ÚSÁID SHOILÉIR AS SCILEANNA	ÚSÁID LEORDHÓTHANACH AS SCILEANNA	ÚSÁID EASNAMHACH/GAN AON ÚSÁID AS SCILEANNA
Cén fáth arbh ábhar spéise é an teideal 2025? <i>(díograis / imní)</i> 2 ^ú spéis Cód I	PÍOSA OIBRE MIONSONRAITHE FIÚNTACH INA SONRAÍTEAR SPÉIS PHEARSANTA SHOILÉIR	PÍOSA OIBRE DEN SCOTH MÍNIÚ GINEARÁLTA ROINNT SPÉISE PEARSANTA	PÍOSA OIBRE DEN SCOTH OBAIR SPÉIS PHEARSANTA ÁBHARTHA EASNAMHACH	FÁNACH/AN-FHÁNACH DEN SCOTH BEAGÁN ÁBHARTHACHTA/ GAN ÁBHARTHACHT / SPÉIS PHEARSANTA
Cad iad na dearcthaí éagsúla a bhí ann agus obair chúrsa á déanamh ar theideal roghnaithe 2025? <i>(Cumas ateangaireacht a dhéanamh, codarsnacht/ tuairimí éagsúla a mheas/ cuir chuige ar ábhar; cumas frithargóinte a fhorbairt)</i> 2 ^ú dearcadh Cód P	AITHINT SHUNTASACH AGUS DEARCTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ	AITHINT SHOILÉIR AGUS DEARCTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ	ROINNT AITHEANTA & DEARCTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ	BEAGÁN/GAN AON AITHEANTA AGUS DEARCTHAÍ ÉAGSÚLA A CHOTHROMÚ
Cad iad na ceisteanna a tháinig suas trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? <i>(Bheith in ann an t-údarás d'fhoinsí eolais éagsúla a cheistiú & idirdhealú a dhéanamh idir fíric agus tuairim)</i> 2 ^ú ceist Cód C	AITHINT SHUNTASACH AR CHEISTEANNA	AITHINT SHOILÉIR AR CHEISTEANNA	ROINNT AITHEANTA AR CHEISTEANNA	BEAGÁN/GAN AON AITHINT AR CHEISTEANNA
Cad é an léargas pearsanta a d'fhoghlaim tú trí obair chúrsa a dhéanamh ar an teideal 2025? <i>(bheith in ann machnamh a dhéanamh ar fhoghlaim agus an tionchar a bhíonn aige ar smaointe, dearcthaí agus taithí)</i> 2 ^ú léargas pearsanta Cód LP	CUR SÍOS MIONSONRAITHE LE GLEIC PHEARSANTA SHUNTASACH	CUR SÍOS GINEARÁLTA LE GLEIC PHEARSANTA SHOILÉIR	CUR SÍOS GINEARÁLTA LE GLEIC PHEARSANTA LEORDHÓTHANACH	BEAGÁN/GAN AON CHUR CÍOS EASNAMHACH / GAN AON GHLEIC PHEARSANTA
Cérbh í an chuid ba luachmháire agus an obair chúrsa ar theideal 2025 á déanamh agat? Cód V	MEASÚNÚ SUNTASACH AR LUACH	MEASÚNÚ MAITH AR LUACH	MÉASÚNÚ ÉIGIN AR LUACH	BEAGÁN/GAN AON MHEASÚNÚ AR LUACH

